

Tyydyttääkö suomalaisen kansantaloudellisen koulutuksen taso tutkimuksen ja työmarkkinoiden tarpeita?: Opiskelijan näkökulma¹

Faiz Alsu hail

valtiot. yo

Helsingin yliopisto

Aion alustuksessani keskittyä kansantaloustieteen maisteriopintoihin ja siihen, miten ne vastaavat työmarkkinoiden tarpeisiin. Ennen kuin menen eteenpäin, haluan korostaa, että vaikka viiteryhmäkseni on merkitty Kansantaloustieteen opiskelijat ry, niin esittämäni mielipiteet ovat puhtaasti omiani. Ne pohjautuvat kokemuksiini Helsingin yliopiston kansantaloustieteen laitoksella.

Lainaan aluksi opiskelutoveriani Hannu Tyyskää, joka ainejärjestölehti Kapitaalini (1/2002) sivuilla kirjoittaa ”faktoja kansiksen opiskelusta”. Vaikka Tyyskän ote on opiskelijamaisen letkeä ja humoristinen, on hänen sanojensa takana oma pointtinsa.

”Kirjoitan ensimmäiseen palstaani hieman faktoja kansiksen opiskelusta. Jotkut asiat saattavat tuntua karuilta, ehkä jopa vääriltä. Miet-

¹ Alustuspuheenvuoroni taloustieteellisen seuran seminaarissa ”Tyydyttääkö suomalaisen kansantaloudellisen koulutuksen taso tutkimuksen ja työmarkkinoiden tarpeita?” 7.12.2005.

tikää niitä kuitenkin. On joka tapauksessa parempi, että kohtaatte tulevaisuuden ilman barbakuvitelmia... Olenkin listannut tähän joitakin hyviä ja huonoja puolia kansantaloustieteen opiskelusta:

- Hyvää: *Opit uuden ajattelutavan.*
- Huonoa: *Unohdat käytännön.*
- Hyvää: *Valmistuttuasi voit tehdä uran tutkijana.*
- Huonoa: *Muuta työtä kaltaisesi poropeukalo ei sitten saakaan.*
- Hyvää: *Osaat johtaa muiden preferenssit yksinkertaisten matemaattisten kaavojen avulla.*
- Huonoa: *Et ole kenenkään preferensseissä kovin korkealla.*
- Hyvää: *Tiedät kuinka paljon Pekka kuluttaa hyödykkeitä 1 ja 2, jos Pekan hyötyfunktio on $u(x_1, x_2) = x_1 x_2$, hinnat ovat p_1 ja p_2 ja tulot ovat m .*
- Huonoa: *Ketään ei kiinnosta! Sitä paitsi ainahan voit kysyä Pekalta.”*

Oma näkemykseni kansantaloustieteen opiskelusta, erityisesti sen antamista työelämän valmiuksista on samanlainen kuin Tyyskän. Olen nimittäin sitä mieltä, että koulutus antaa huonot valmiudet työelämässä toimimiseen. Perustan näkemykseni kolmeen kohtaan.

Suurimpana puutteena kansantaloustieteen koulutuksessa on empiirisen analyysin vähäinen painotus. Kansantaloustieteen koulutus koostuu kursseista, joissa on luentoja sekä harjoitusryhmiä. Viimeksi mainituissa käydään läpi luennoitsijan antamia kotitehtäviä, jotka ovat miltei poikkeuksetta matemaattisia laskutehtäviä. Empiiriseen aineistoon pohjautuvia tehtäviä tulee vastaan ainoastaan ekonometrian kurssilla (ja sielläkin teoreettisten laskutehtävien rinnalla). Mielestäni datan analyysiin pohjautuvia tehtäviä kuuluu perusopinnojen jälkeen olla kaikilla runkokursseilla! Teoreettinen painotus sopii varmasti tutkijoiksi aikoville, mutta työelämän kannalta on hyvä, jos osaisi muutakin kuin optimoida Pekan hyötyfunktioita.

Toisena puutteena näen kriittisten luku- ja kirjoitusharjoitusten vähäisen määrän. Monilla laitoksilla opiskelijat suorittavat kurseja opinto- tai luentopäiväkirjojen avulla. Tämä tarkoittaa, että opiskelija joutuu seuraamaan alaansa liittyvää ajankohtaista keskustelua, näkemään se omassa teoreettisessa viitekehyksessä ja pohtimaan kirjallisesti ja suullisesti kysymyksen eri puolia. Kansantaloustieteessä uskotaan niin vankasti laskuharjoituksiin, välikokeisiin ja luentoihin, että muut kirjallista ilmaisua kehittävät työt ovat jääneet surkeaan sivuosaan.

Kolmantena ja viimeisenä ongelma-kohtana näen opintojen heikon linkittämisen ajankoh- taiseen tapahtumiin sekä taloustieteen käytännön soveltajiin. Opiskelija oppivat – kuten Tyyskäkin sanoi – uuden ajattelutavan, mutta

unohtavat käytännön. Tämä korostuu, kun kurssien luennoitsijat ovat miltei poikkeuksetta akateemisesta maailmasta. Se, että kurssilla olisi vierailevia luennoitsijoita talouden tutkimuslaitoksista, rahoituslaitoksista tai erilaisista etujärjestöistä olisi paitsi kiinnostavaa myös opettavaista. Tällöin ajankohtaisimmat talouden ongelmat ja ilmiöt löytäisivät tiensä luentosaloihin. Opiskelijat saisivat laajemman kuvan teorioiden soveltamisesta käytännön tilanteissa ja taloudellisessa päätöksenteossa. Myös kriittisyys teoriaa kohtaan paranisi, kun opiskelijat kuulisivat eri näkökulmia teorian relevanssista. Esimerkiksi työttömyysteoriat saisivat uutta eloa, jos työntekijä- ja työnantajajärjestöt kertoisivat näkemyksenä niiden soveltamismahdollisuuksista.

Ylipäättänsä teorian ja sen soveltamisen välinen linkki jää maisterikoulutuksen kurssissa liian heikoksi. Opiskelijoiden ainejärjestö on paikannut tätä puutetta järjestämällä suosittuja ekskursioita erilaisiin kohteisiin, joissa taloustiede on analyysin lähtökohtana. Myös vireillä oleva opiskelijoiden alumnitoiminta pyrkii vastaamaan tähän haasteeseen. Teorian ja sen soveltamisen välisen yhteyden luominen tulisi kuitenkin kuulua opetukseen, eikä jäädä opiskelijoiden vapaa-ajan harrastukseksi.

Kansantaloustieteen laitoksen puolustukseksi on sanottava että edellä mainittuja kriittisen kirjoittamisen harjoituksia on lisätty opiskelijoiden toivomuksesta. Lisäksi kansantaloustieteen perusopinnoihin kuuluu nykyään kurssi, johon on sisällytetty työelämävierailu. Vaikka suunta on oikea, ovat koulutuksen suomat valmiudet vielä kaukana työelämän tarpeista. On kuitenkin lohduttavaa, että ekonomin maisteritutkinto antaa hyvät eväät uusien taitojen omaksumiseen, esimerkiksi työnantajan järjestämällä perehdyttämisjaksolla. □